

تمدن اسلامی بر مبنای قرآن، سنت نبوی(ص) و عقلانیت بشری شکل می‌گیرد

زمانی که قرآن کریم و سنت نبوی(ص) در کنار عقلانیت انسانی قرار بگیرند، راه برای ایجاد تمدن اسلامی هموار می‌شود، ولی زمانی که عقلانیت از این عرصه حذف شود، یا تمدن تخریب می‌شود یا تمدن اسلامی توسط برخی گروه‌های افراطی همچون تکفیری‌ها تحریف می‌شود.

زمانی که قرآن کریم و سنت نبوی(ص) در کنار عقلانیت انسانی قرار بگیرند، راه برای ایجاد تمدن اسلامی هموار می‌شود، ولی زمانی که عقلانیت از این عرصه حذف شود، یا تمدن تخریب می‌شود یا تمدن اسلامی توسط برخی گروه‌های افراطی همچون تکفیری‌ها تحریف می‌شود.

سیدامیرحسین اصغری، معاون پژوهشی جامعه‌المصطفی(ص) العالمية شعبه تهران و سرپرست مرکز پژوهشی مطالعات اسلام معاصر در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن(ایکنا) در باب حاکمیت معرفتی قرآن در هویت‌بخشی تمدنی ضمن بیان این مطلب گفت: با توجه به این که مخاطب قرآن کریم، انسان است و تعالیم این کتاب الهی همه ابعاد انسانی اعم از فردی و اجتماعی را در برمی‌گیرد، بنابراین زمانی که از تمدن صحبت می‌کنیم قرآن به عنوان ملاک تمدن و زیرساخت زندگی بشری مطرح می‌شود.

وی افزود: در قرآن کریم در قالب داستان‌ها و روایات تاریخی، سبک زندگی و تفکر انسان به دو صورت مطرح شده است؛ برخی جاها برای عبرت‌گیری و برخی جاها برای یادگیری و آموزش است. در حقیقت انسان با رجوع به این منبع وحیانی که عاری از خطاست و جنبه‌های معرفتی را که عقل انسان به تنهایی قادر به درک آن نیست، به بشر عرضه می‌کند؛ می‌تواند در راه ایجاد تمدنی مبتنی بر تعالیم دینی گام بردارد.

اصغری در ادامه سخنانش با اشاره به این که علمای راستین اسلام هم می‌توانند در کنار منبع اصلی تمدن یعنی کلام الله مجید به هویت‌سازی تمدنی بپردازند، تأکید کرد: قرآن، منبع تمدن دینی است و در این منبع الهی، انسان همواره به تفکر دعوت شده است. بنابراین تفکر عالمان راستین اسلام که در سنت عقلانی اسلام زیسته‌اند، هم می‌تواند منبع تمدن‌سازی اسلامی باشد.

وی اضافه کرد: باید توجه کنیم که سنت در کنار قرآن کریم هم یک منبع تمدن‌ساز است؛ منتها هم سنت و هم قرآن در تعامل کامل با عقل انسانی هستند، یعنی اگر عقلانیت در این رابطه حذف یا ضعیف شود، نمی‌توان به برداشت مناسبی برای تمدن‌سازی رسید و در نهایت یا تمدن تخریب می‌شود یا تمدن اسلامی توسط برخی گروه‌های افراطی همچون تکفیری‌ها تحریف می‌شود.

معاون پژوهشی جامعه‌المصطفی(ص) العالمية تهران:

یکی از مهم‌ترین انگاره‌های انقلاب اسلامی که با انگاره‌های تمدن قرآنی همسویی دارد ارجاع آن به توحید است. در انقلاب اسلامی ایران، هدف امام خمینی(ره) رجوع به یک نظام خاص در زندگی دنیوی یا سیاسی نبود بلکه هدف، تمسک به توحید و بنانهادن جامعه بر اساس تعالیم توحیدمحور بود

معاون پژوهشی جامعه‌المصطفی(ص) العالمية تهران با ذکر این نکته که در سوریه شاهد حذف عقلانیت از مسیر تمدن اسلامی هستیم، بیان کرد: حرکت‌هایی که در منطقه صورت گرفته و بیداری اسلامی را به وجود آورده، تأکید بر هویت‌طلبی اسلامی دارد. البته بحث در مورد کشورهای مختلف نتایج متفاوتی هم به دنبال دارد. برای مثال، در سوریه دو گروه وجود دارند که هر دو گروه ادعای تمدن و هویت اسلامی دارند ولی همانطور که قبلاً متذکر شدم، اگر قرآن و سنت در کنار عقل سلیم قرار داشته باشند، تمدن اسلامی شکل می‌گیرد، در غیر این صورت کار به افراط‌گرایی و آرمان‌گرایی خالی از واقع‌گرایی منتهی به تندروی می‌شود که در نهایت نه از اسلام و نه تمدن اسلامی اثری باقی نمی‌ماند.

وی ادامه داد: برای مثال کارکرد تکفیری‌ها را می‌توان بیان کرد که جز تخریب و کشتار هیچ چیزی در بساط ندارند. مشکل این است که عقل انسانی که مخاطب قرآن و سنت بوده در سیر تاریخی این افراد نادیده گرفته شده است. بنابراین حرکت‌هایی می‌توانند تمدن‌ساز باشند که عقلانیت انسانی را در کنار قرآن و سنت قرار دهند.

اصغری به همسویی انقلاب اسلامی با تمدن مبتنی بر تعالیم قرآنی اشاره و تصریح کرد: اصلی‌ترین شاخصه تمدن قرآنی رجوع به توحید است. یکی از مهم‌ترین انگاره‌های انقلاب اسلامی که با انگاره‌های تمدن قرآنی همسویی دارد، ارجاع آن به توحید است. در انقلاب اسلامی ایران، هدف امام خمینی(ره) رجوع به یک نظام خاص در زندگی دنیوی یا سیاسی نبود؛ بلکه هدف، تمسک به توحید و

بنانهادن جامعه بر اساس تعاليم توحيدمحور بود. همين توحيد است كه وجهه اصلي تفاوت ميان تمدن اسلامي و غيراسلامي را به وجود مي آورد.

سرپرست مركز پژوهشي مطالعات اسلام معاصر در پايان سخنانش، برخي مشكلات در جهان اسلام را آغازي براي هويت سازي اسلامي عنوان كرد و توضيح داد: حركت ها و نهضت هاي مختلف ديني در طول تاريخ مانند انقلاب اسلامي به دليل داشتن هويت اسلامي مي توانند گامي براي تمدن سازي باشند. هر جا كه مسلمانان در تنگنا قرار گرفته اند، مانند فلسطين و بوسني و هرزگوين، اغلب افراد هويتي را كه براي خود تعريف و براي آن مبارزه مي كنند، هويت قرآني است و همين تلاش براي دستيابي به هويت، زمينه را براي تمدن سازي مبتني بر قرآن و تعاليم اسلامي آماده مي كند.